Lainvalmisteluosasto
Lainsäädäntöneuvos Ville Hinkkanen

16.5.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntö 11.5.2016

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä 68/2016 vp (alkolukot)

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä alkolukkolaiksi sekä laiksi ajokorttilain muuttamisesta. Uudistuksella pyritään muun muassa lisäämään alkolukkojen käyttöä ajokiellon vaihtoehtona ja laskemaan alkulukko-ohjelman hintaa.

Oikeusministeriö pitää esitystä perusteltuna ja sen tavoitteita kannatettavina. Autoihin asennetut alkolukot ehkäisevät rattijuopumuksia, joten on perusteltua, että mahdollisimman moni ajoneuvo on varustettu alkolukolla. Tämän vuoksi on tärkeää pyrkiä vähentämään alkolukkoihin liittyviä lakisääteisiä teknisiä vaatimuksia, sekä valmistajille, maahantuojille, asennusliikkeille ja valvottaville asetettuja velvoitteita, vähentämään alalle tulon esteitä ja lisäämään kilpailua.

Oikeusministeriö toteaa, että alkolukkojen suurta luotettavuutta tärkeämpää on, että lukkoja on käytössä mahdollisimman paljon. Ajokieltoon määrätyillä on tyypillisesti käytettävissään yksi tai useampia ajoneuvoja. Jos alkolukon tekniset vaatimukset ovat tiukat ja kustannukset korkeat, ei alkolukkoja hankita, jolloin ajokieltoon määrättyjen käyttöön jää enemmän ajoneuvoja, joissa päihtyneenä ajamiseen ei liity mitään teknisiä esteitä ja joita käyttämällä on mahdollista syyllistyä rattijuopumukseen.

On myös perusteltua, että alkolukkojen käyttötietojen seurannasta ja lukkojen henkilökohtaisuudesta luovutaan esityksen mukaisesti. Tämä on perusteltua paitsi henkilötietojen suojan näkökulmasta, myös siksi, että alkolukon ensisijainen tarkoitus on rattijuopumusten tilannetorjunta ja ennaltaehkäisy.

Oikeusministeriö pitää ehdotettuja kevennyksiä maltillisina. Oikeusministeriö katsoo, että uudistuksen vaikutusta käytössä olevien alkolukkojen lukumäärään on syytä seurata ja tämän perusteella tarvittaessa harkita tarvetta keventää sääntelyä edelleen.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Kasarmikatu 25 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

* * *

Oikeusministeriö kiinnittää vielä valiokunnan huomiota eräisiin lakiehdotusten yksityiskohtiin.

Oikeusministeriö korostaa esityksen 1 §:stä ilmenevää lähtökohtaa (s. 17 ja 22), jonka mukaan laki koskee vain alkolukon hyväksymistä, markkinoille saattamista ja käyttöä alkolukolla valvotussa ajo-oikeudessa, terveysperustein alkolukkoehdolla myönnettävässä ajo-oikeudessa sekä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa. Kuten perusteluista (s. 22) ilmenee, muuten alkolukkojen käyttö olisi Suomessa vapaata eikä niitä tarvitsisi hyväksyttää viranomaisilla.

Oikeusministeriö toteaa, että ajoneuvoon olisi siten sallittua asentaa alkolukko, joka ei täytä lain vaatimuksia, mutta alkolukolla valvotussa ajo-oikeuden piirissä olevat henkilöt eivät saisi kuljettaa tällaista ajoneuvoa.

Oikeusministeriö korostaa, että soveltamisalaa koskeva 1 §:n säännös rajoittaa myös 14 §:ään sisältyvän rangaistussäännöksen soveltamista. Silloin kun alkolukkoa ei käytetä lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa, ei esimerkiksi sen käyttö 7 §:n 3 momentin vastaisesti taikka asennus- ja kalibrointitodistuksen mukanapidon laiminlyönti olisi rangaistavaa. Soveltamisalaa koskevasta säännöksestä seuraa myös, että jos alkolukkoa ei kalibroida määräajassa, muu kuin lain soveltamisalan piiriin kuuluva voisi silti rangaistuksetta kuljettaa ajoneuvoa ja esimerkiksi viedä ajoneuvon asennusliikkeeseen kalibroitavaksi.

Oikeusministeriö ehdottaa harkittavaksi, että valiokunta korostaisi selvyyden vuoksi näitä seikkoja mietinnössään.

Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että 8 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaan sisältyvää verbiä "käyttää" ("jos sitä käyttää henkilö") on tulkittava merkityksessä "kuljettaa"; sääntely ei tältä osin merkitse ajoneuvon käyttökieltoa. Alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen määrätty voisi esimerkiksi luovuttaa ajoneuvon toisen henkilön kuljetettavaksi tai olla siinä matkustajana.

Oikeusministeriö huomauttaa, että vakiintuneen lainsäädäntökäytännön mukaan puolipiste tulisi alkolukkolain (1 LE) 14 §:n 1 kohdan lopussa korvata sanalla "taikka" ja 2 kohdan lopussa pilkulla. Ajokorttilain (2 LE) 69 §:n 1 momentin 2 kohdassa on virheellinen pykäläviittaus, po. 7 §:n 3 momentin vastaisesti (ei 2 momentin vastaisesti).